

Informacija o realizovanim aktivnostima u okviru Kancelarije prvog nivoa kontrole za IPA Jadranski prekogranični program

Uvod

Uzimajući u obzir činjenicu da Crna Gora u okviru II IPA komponente učestvuje u IPA Jadranskom prekograničnom programu saradnje¹, korisnici projekata su kroz navedeni program dužni da prijavljuju troškove, koji nastaju u vezi sa realizacijom projektnih aktivnosti. S tim u vezi, provjeru prihvatljivosti, zakonitosti i ispravnosti troškova vrši Kancelarija prvog nivoa kontrole² (u daljem tekstu Kancelarija), sa ciljem smanjenja nepravilnog trošenja sredstava dodijeljenih od strane Evropske unije (EU).

Provjera prihvatljivosti troškova, u okviru IPA Jadranskog prekograničnog programa, vrši se putem administrativne i provjere na licu mjesta. Naime, administrativna provjera se odnosi na stoprocentnu provjeru svih plaćenih troškova i njihove prateće dokumentacije, dok kontrola na licu mjesta podrazumijeva kontrolu realizovanih aktivnosti definisanih projektom, u smislu provjere izvršenih usluga, isporuke proizvoda, izvedenih radova i sl. Sve aktivnosti vezane za implementaciju odobrenih projekata, prijavljivanje troškova od strane krajnjih korisnika, kao i provjere njihove prihvatljivosti od strane kontrolora, moraju biti unijete u elektronski sistem izvještavanja (MIS), koji je za te potrebe razvila Evropska komisija.

Zadatak Kancelarije je da obezbijedi smanjenje rizika od plaćanja troškova koji nijesu nastali u vezi sa implementacijom projekata. Kontrolom dokumentacije, koja se dostavlja od strane korisnika projekata, Kancelarija ocjenjuje prihvatljivost prijavljenih troškova i izdaje potvrdu o prihvatljivosti istih (Declaration on Validation of Expenditure - DVE), a na osnovu koje krajnji korisnici mogu tražiti refundaciju sredstava.

Način funkcionisanja Kancelarije prvog nivoa kontrole

U cilju podrške implementaciji IPA Jadranskog prekograničnog programa saradnje, EU je državama učesnicama programa, kroz projekte tehničke podrške, dodijelila sredstva bespovratne pomoći. S tim u vezi, u svrhu realizacije aktivnosti Kancelarije, za period 2007-2011 godine, odobrena joj je tehnička pomoć u iznosu od 240.000,00 €, koja će se koristiti shodno potrebama Kancelarije.

Trošenje sredstava koja su dodijeljena kroz navedenu tehničku podršku vrši se po principu povraćaja, tj. svi troškovi se realizuju i pokrivaju iz nacionalnih sredstava, nakon čega se traži refundacija. U vezi sa navedenim, kontrolori troše dodijeljena sredstva i o tome podnose izvještaj Odjeljenju za internu reviziju u Ministarstvu finansija. Zadatak Odjeljenja za internu reviziju je da provjerava da li su sredstva utrošena u svrhu rada

¹ IPA Jadranskim prekograničnim programom saradnje obuhvaćena je teritorija sledećih zemalja: Italija, Grčka, Slovenija, Srbija, Hrvatska, Crna Gora, Albanija i Bosna i Hercegovina.

² Kancelarija prvog nivoa kontrole za IPA Jadranski prekogranični program osnovana je u julu 2011. godine u okviru Sektora za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU), a Zaključkom Vlade od 31. marta 2011. godine u okviru CFCU-a imenovana su dva kontrolora.

Kancelarije i s tim u vezi, izda potvrdu o prihvatljivosti troškova, na osnovu koje Kancelarija podnosi zahtjev nadležnim tijelima Programa za refundaciju troškova. Takođe, pored interne revizije, Kancelarija podliježe i eksternoj kontroli koju sprovodi nezavisna revizorska kuća angažovana od strane Upravljačkog tijela programa, sa sjedištem u Italiji.

Kada je u pitanju projekat tehničke podrške, koji realizuje Kancelarija, važno je istaći da se dodijeljena sredstava troše u skladu sa nacionalnim, programskim i evropskim pravilima, o čemu svjedoče potvrde o prihvatljivosti troškova i izvještaji izdati od strane Odjeljenja za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija. U dosadašnjem periodu nadležna tijela Programa su Kancelariji refundirala oko 35 hiljada eura.

Sprovedene aktivnosti u okviru Kancelarije prvog nivoa kontrole

U okviru prva dva poziva za dostavljanje projektnih predloga za *obične* projekte u okviru IPA Jadranskog prekograničnog programa saradnje, za finansiranje je odobreno 38 projekata u čijoj implementaciji, pored korisnika iz ostalih zemalja učesnica Programa, učestvuju 46 crnogorskih korisnika (državne institucije i preduzeća, opštine, nevladine organizacije, turističke organizacije i univerziteta). Ukupan iznos dodijeljenih sredstava crnogorskim korisnicima u okviru oba poziva iznosi 9. 492. 840,02 miliona eura. Implementacija gore navedenih projekata je u toku, a završetak istih je planiran do kraja 2014, odnosno 2015. godine. Takođe, sproveden je i prvi poziv za dostavljanje projektnih predloga za *strateške* projekte, u okviru kojeg je odobreno 11 projekata, u čijoj implementaciji će, zajedno sa korisnicima iz ostalih zemalja učesnica Programa, učestvovati 14 crnogorskih institucija. Ukupan opredijeljeni budžet za ovaj poziv za crnogorske korisnike iznosi 4.164. 286,85 miliona eura.

Sprovođenje navedenih projekata ima za cilj zaštitu prirodnih i kulturnih resursa zemalja učesnica programa, čime se, jačanjem ekonomske, socijalne i institucionalne saradnje između partnera zemalja učesnica programa, dovodi i do jačanja i integrisanja postojećih infrastrukturnih mreža, što je od velikog značaja za sve zemlje učesnice programa. Efikasnim i ažurnim radom, konstantnim savjetovanjem i upućivanjem instrukcija krajnjim korisnicima, Kancelarija je u dosadašnjem periodu, za refundaciju odobrila 1.757.984,69 eura, što predstavlja 90.04% ukupno prijavljenih troškova od strane crnogorskih korisnika projekata. Navedeni procenat odobrenih troškova ukazuje na doprinos Kancelarije ciljevima programa, prije svega kroz adekvatnu obuku crnogorskih korisnika u implementaciji projekata, što ujedno predstavlja i njihovu pripremu u korišćenju Strukturnih fondova.

Bitno je spomenuti da je Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU), odnosno rad Kancelarije, predmet interne i eksterne revizije od strane nacionalnih i revizorskih tijela na nivou programa, odnosno EU. Izvještaji od strane Grupe revizora, koji su sproveli tzv. sistemsku kontrolu Kancelarije, a koja ima za cilj provjeru osnova rada i funkcionisanja Kancelarije uopšte, pokazuju da crnogorska Kancelarija ima adekvatan i uspješan sistem funkcionisanja. Navedeni izvještaji Grupe revizora su proslijeđeni Revizorskom tijelu na nivou Programa.

81000 Podgorica, ul. Stanka Dragojevića br. 2
tel: +382 20 242 835; fax: +382 20 224 450; e-mail: mf@mif.gov.me

Zaključak

U cilju uspješne implementacije projektnih aktivnosti, a prije svega ispravne potrošnje dodijeljenih sredstava, od izuzetnog značaja je adekvatan, kvalitetan, efikasan i funkcionalan sistem prvog nivoa kontrole, čijim funkcionisanjem se štite finansijski interesi EU, ali i interesi države koja koristi dodijeljena bespovratna sredstva. Naime, nepravilno trošenje dodijeljenih sredstava od strane korisnika projekata, ne samo da bi se negativno odrazilo na crnogorske institucije, već bi i narušilo cjelokupnu ideju navedenog programa. Svaki nepravilno refundirani iznos sredstava, prethodno odobren od strane Kancelarije, koji se naknadnim revizorskim kontrolama utvrdi kao neosnovan, tj. neusklađen sa pravilima programa, neophodno je vratiti u budžet programa. Prethodno navedeno, ukazuje na veliku odgovornost Kancelarije u pogledu kontrole potrošnje sredstava dodijeljenih crnogorskim korisnicima projekata. Kroz adekvatan rad Kancelarije prvog nivoa kontrole, Crna Gora obezbjeđuje pravilno korišćenje sredstava, koja su dodijeljena crnogorskim institucijama kroz navedene projekte.